

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălăutate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se inapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Socialismul în Austria.

Nu este vorba de socialismul, de care se infioară toți oamenii ordinii. Este vorba de un socialism cu intențiuni salutare sub controla, care dă garanțiile posibile, că socialismul nu va degenera în aspirațiuni anarchice și răsturnătoare de ordinea socială de astăzi.

Începutul, judecând serios lucrurile, nu este de astăzi, de când bărbații de stat se ocupă cu cestiunea aceasta mare. Un fel de socialism există deja în staturile moderne. În toate staturile moderne sunt lucruri, care privesc societatea întreagă și pentru care dreptul individual trebuie să se fermurească în favorul dreptului public.

Un pas însemnat înainte în privința aceasta s'a făcut în zilele aceste în Germania. Patru categorii de impozite sau de dări se casează și în schimb cu aceste se introduc dări sau impozite indirecte, care vor atinge populațiunea numai întru cât o slujesc puterile și darea ei de mână.

În Austria s'a făcut începutul mai nou în senatul imperial cu o novelă la legea de industrie. Scopul novej este spriginirea industriei celei mici.

Sfârșitul dela începuturile aceste mai nouă are să ni l' arate viitorul. Cu toate aceste nu se poate desconsidera importanța lor.

Ce bine ar fi, când bărbații competenți din Ungaria și-ar îndrepta atențiunea asupra acestei cestiuni și ar lăsa la o parte declamațiunile și sfertările pentru cestiuni sterpe, care pe lângă că sînt sterpe, mai au și inconvenientul, că produc numai amărăciuni, dacă nu mai mult, între cei ce le dau calea în lume și între cei contra cărora sînt îndreptate.

Și dacă undeva atențiunea aceasta este de lipsă, apoi aici la noi e foarte de lipsă. De o parte neincetatele execuțiuni, cari storc pe poporul muncitor până la măduvă, de altă

parte emigrațiunea în dimensiuni înspăimântătoare, dintr'o țeară relativ foarte rar impoporată, sînt semne învedereate cât de necesară ar fi îngrijirea de a se cugeta bărbații competenți de lucruri ameliorătoare pentru clasele muncitoare și productive.

Reuniunile de maghiarisare, fie ele private, fie oficioase, sau chiar și oficiale, nu vor duce statul unguresc la prosperarea, care se stîrpească deficientele cele colosale. Dîcem colosale, pentru că, ori cât se impenează deficitul statului cu espuneri frumoase din partea ministrului de finance și din partea aderenților guvernului, pentru o țeară, care este inundată de impozite mari insuportabile și de tributul cel mai mare al unei industrii esterne, deficitul statului unguresc sînt mai ca și ruina sigură.

Reuniunile de maghiarisare, după cum se inscenează, sînt numai cu un verve mai mult, care contribuie și el la consumarea de avere pentru scopuri cu totul neroditoare. Puterile, și spirituale și materiale, care se risipesc spre astfel de poesie de prosa cea mai prosaică din lume, n'au să producă alt ceva decât cel mult sporirea amăgitorilor de amăgitori. Nici comerțul, nici industria, nici agricultura, cari toate sînt la noi lăsate în mîna sortii, n'au să profite în urma acestor opintiri. Și nu va pute nega nimenea, că aceste sînt care sporesc prosperitatea unei țeri.

Este o norocire în nenorocirea statului nostru, că trei părți din populațiune sînt așa de indulgente încât nu reclamă din bugetul statului mai nimica.

Românii, o populațiune din cele mai considerabile, au cerut odată și ei pentru scopuri industriale, o sumă bagatelă dela stat, și li s'a respuns că o asociațiune, a cărei scop este „cultura poporului român” să abate dela statutele sale, dacă se ocupă cu scopuri industriale! Ca și când în cadrul culturale nu ar avè loc și in-

dustria, dacă industria privesce și pe Români.

Scoalele și-le întretin Români din mijloacele lor, va să dîcă, nu reclamă din bugetul statului nici un crucer. Români (Caransebeșeni) cer ca să lase guvernul, după cum scim, să și facă scoale din averea lor și nici aceasta nu li se concede, măcar că un stat este dator a se îngrijii de instrucțiunea tuturor cetățenilor de o potrivă.

Unica biserica română este care cade cu o părțică disparentă și în sarcina bugetului statului. Însă ori ce om drept și nepreocupat nu va susține că aceasta este un ecuivalent la ceea ce contribuie o populațiune de trei milioane pentru sporirea averei statului.

Și apoi viața popoarelor astăzi nu se fermuresc numai pe lângă trebuințele atinse mai sus. Maghiarii o vor săi aceste mai bine de cât noi. Academii, teatru și alte instituțiuni, cari concurg la cultura unui popor, firesc că numai în cât îi privesc pe ei, consumă sume considerabile din averea comună a statului, la care contribuie cu toții. Noi cești-alalți, cari nu sîntem Maghiari, avem numai privitul și nimica mai mult.

Ar fi dar foarte la timp, când bărbații de stat, ai Maghiarilor cari conduc astăzi singuri naia statului, să lăsa de munca stearpă, care îi fremintă și ar arunca o privire și în partea ameliorării sortii tuturor cetățenilor de o potrivă.

Lase deci la o parte fratele fariseului, care dîcea: doamne mulțămescu-ți că nu sînt ca... acesta. Lase la o parte sumețea, că noi nu sîntem ca Austria și învețe mai bine dela Austriaci, cari și în privința tratării cu naționalitățile, pe lângă toate cursurile lor, dar apoi și în privința socială, sînt altfel de oameni.

Dacă bărbații de stat ai Maghiarilor ar da ascultare cuvintelor noastre, n'ar spori numărul acelor ce și cofăresc numele și limba, dar ar că-

știga cu mult mai mult în ceea ce privesc întregitatea statului unguresc, așa, după cum pretinde fiirea lui.

Statul pe care s'au pus matadorii de ași cu toate puterile să l' ruineze, pe când ei cu frase goale dîcă că l' zidesc, ar prospera.

Revista politică.

Sibiu, în 26 Noemvre.

Casa deputaților Ungariei se va ocupa în sesiunea presentă și cu raportul privitor la „scoalele medie”. Ministrul Trefort a prezentat deja a doua parte din acel raport.

Cu ocaziunea desbaterei titlului din bugetul statului: „Teatru național” (maghiar), deputatul Iranyi a propus crearea unei legi speciale, îndreptate contra producțiilor, cari nu se unesc cu năravurile cele bune și cari spectatorii le întălnesc adeseori și în teatruurile din capitală și în cele din provincie. Propunerea dep. Iranyi a folosit-o ministrul president Tisza pentru a face o excursiune pe terenul diaristice. Dl ministru a declarat că curțile de jurați au încetat de a mai fi un mijloc judiciar aplicabil în afaceri de presă. În gura unui ministru president are să dîcă ceva declarațiunea aceasta. Și cum că ea nu e o estemporatiune simplă ministerială, într'un moment de necas, a dovedit simpatia cu care a fost primită de majoritatea casei. Lângă sabia lui Damocles, care atîrnă de asupra diaristice, — se scie care, — are dar a se adauge și lăcatul pe gura ei. Pentru „linisce” aceste sînt în adevăr de lipsă!

Altă noutate ni se mai anunță dela Budapesta: Periodul de trei ani al dietei are să facă loc periodului de cinci ani. „O. E.” constatează că de astădată deputații din toate partidele se interesează de cestiunea aceasta. Este deci speranță în ca lunile cele

FOIȚA.

Românii, întemeiătorii imperiului al doilea bulgar, al Asanizilor 1186—1257.

Căderea imperiului bulgar prin împăratul Basilios, ucigătorul de Bulgari, la 1018 e una din întemplantările cele mai însemnate și mai determinate din suta a unsprezecea, ba din întreg evul mediu. Imperiul roman al răsăritului (numit cel romaic) se restabilă din nou și ajungea dela Marea adriatică până la Marea-neagră, dela Dunăre până la vârful de sud al Peloponesului. Înăuntru se înfrânsese domnia străină, visul unui imperiu bulgaro-român se evaporase, simbul poporului bulgar căzușe pe câmpurile de luptă, oasele uriașe ale Bulgarilor se înălbiau pe câmpul de bătălie dela Spercheios, pustiite erau șesurile dela Niș, Sofia și de lângă Ovcepolye; țăriile din munți, ce păreau a nu se pute lua, palatele împărătesci dela Tirnovo și Kastoria trecuseră în mînilor Romaeilor; discordia

și trădarea membrilor casei Șismanizilor grăbiseră căderea împărăției, ear căderea aceasta căuta să înlesnească, ba să îplinească definitiv contopirea Bulgarilor cu Slavii și slavizarea celor dintăiu. Dar pe cât de greu a fost pentru Romaei de a aduce căderea acelei împărății, care le fusese atât de fatală adese ori, tot atât de greu era de a umplè golul, pe care îl produsese căderea dinastiei indigene și peirea politică a poporului. Deja în interesul lor propriu, Bulgarii fuseseră pămintiri ai Dunării; cele mai scumpe amintiri istorice ale lor erau relative la respingerea Rușilor lui Svjatoslav, a cărui incursiune, la a. 969, adusesse cu sine căderea imperiului bulgar dela Preslav și incorporarea lui cu imperiul romaic sub Ioan Zimisches, la 971. Abia atunci după căderea imperiului dela răsărit urmă cearta pentru moștenirea între cei patru fii ai lui Șisman, carele, la 963 se lepădase de imperiul de căpetenie și de Țariul acestuia Petru, și întemeiasse imperiul dela Prespa (Ochrida, Kastoria). Desbinarea între cele două imperii, la care poate că o

fi luat parte precumpănirea populațiunei slave de pe lângă Ochrida, au înlesnit victoria Romaeilor. Lupta de esterminare de sub Basilios, care a ținut patruzeci de ani, — stricase cumplit nu numai celor învinși; ci și învingătorul suferi perderi nemăsurate. Când Bulgaria era cucerită deja per o oaste grecească, la 1040, în lupta cu Stefan Vojslav, Domn în Zeta și Travunia; alte perderi le aduse ridicarea bulgară de sub Petru Deljan, pretins fiu al Țarului Gavril, până ce și acesta perî prin alt Șismanid, Alusian, fiul Țarului Vladislav. Dar, după acestea se mai nimici o mare oaste romeică în strimtorile de lângă lacul Scutari. Aceste stări infricoșate grăbiră invasia Polovților (Pecenegilor) în Tracia veche și în Macedonia. Ceea ce crucea răsboiul bulgar, perî acum (1048—1051) și când Pecenegii, după ce sfărâmară de trei ori despărțemintele de armată romaică, trecură îndărăt peste Dunăre, veniră apoi, dela 1064 începînd, crunții Cumani, se uniră cu Pecenegii și prădară, uciseră și părăduiră țerile dunărene până adînc în suta a douăsprezecea. Când

la 1122, a succes a'i bate bine pe Pecenegi, vin Cumani în locul lor; țeară și locuitori cad în starea unei nemărginite barbarii; Tracia aparține unor păstori, unor nomași români.

Se născuse o anarhie generală. Basilios lăsa să subsiste cele treizeci de episcopii bulgare și instalase în Ochrida un arhiepiscop grecesc, atîrnător de patriarhul dela Constantinopole; poate spera să poată esercita prin episcopi o influință asupra locuitorilor din țeara supusă. Dar domnia militarizată de sub strategi și apăsarea fiscală a Romaeilor, înstrăinând provinciile de imperiu, îngreuiu stăpînirea recăștigată: clerul grecesc nu se putea împretini cu poporul bulgar, cu acești barbari „murdari și puturoși”. Theophylaktos, arhiepiscop din Ochrida, scrie că acest popor „nu e bogat decât în rîutate, că e decăduț la estremitate, că se îmbracă în pietre puturoase și face cu neputință petrecrea Grecilor acolo.” Apoi se mai întămplă că „Sêrbii, cari se numesc și Croați”, făcură us în folosul lor de catastrofa bulgarilor, cercară ași supune împărăția dela Ochrida, arseră

dintăiu ale anului viitor se va debata în dietă.

„Post“ din Berlin, care nu de mult s'a ocupat cu caracterul amenințător al cavaleriei rusești, polemizează cu șovinistii militari rusești, cari trăiesc, se vede și după moartea lui Scobeleff și cari agitează pentru o campanie lotrească contra Germaniei. „Post“ spune, că un general rusesc ar fi dispus, nu de mult, că Rusia n'are lipsă de bani, vrând să poarte războiul cu Germania. Declarându-se războiul, 50,000 de dragoni și 50,000 de cazaci sunt de ajuns, ca să stoarcă contribuții de război de pe Germanii înainte de a se pute mobiliza. „Post“ se mângăie, că astfel de fenomene sunt potrivite a înprăscia ori ce temere, fiindcă dovedesc că e de mare decadența în armata rusească în privința disciplinei. „D. Ztg.“ adaugă, că e lucru ciudat, că un organ amic al guvernului (german) vorbește de lucruri, cari se petrec în Rusia, s'ar pute dice, într'un ton, în care dușmănia este dată pe față.

Ca adaus la cele de mai sus trebuie să amintim, că în „Grenzbote“ din Lipsia, organ care stă la dispozițiunea lui Bismarck, s'a accentuat în zilele aceste, existența unei alianțe, bazeate pe documente scrise, între Germania și Austro-Ungaria. „P. Ll.“ a cercat să desmintă încâtva afirmațiunea din „Grenzbote“. „Polit. Corr.“ însă vine să o afirme din nou, zicând că discușiunea alianței s'a inscenat cu privire la călătoria lui Giers, pentru ca să înțeleagă acesta cât e de tare alianța între cele două împărății și că a treia numai începe intrinseca.

Călătoria dlui de Giers.

„Leipziger Grenzbote“, organ oficios al cancelarului german, se ocupă în ultimul său număr într'un chip amănunțit despre călătoria d-lui de Giers la Varzin, pe care o consideră ca evenimentul politic al săptămănei trecute.

Mai întâi foaia oficioasă săptămănală recapitulează versiunile publicate prin deosebitele zăiare din străinătate asupra scopurilor și planurilor urmărite de visita ministrului rus de esterne la principele de Bismarck, și apoi exprimă convingerea că Rusia, prin călătoria d-lui de Giers, a voit în prima linie să facă o manifestație amicală și un fel de supliment la întrevederea împărăților la Danzig. Rusia a voit nu numai ca să-și întărească bunele ei relațiuni cu Germania ci și să le espună în public. Dacă prin visita d-lui de Giers s'a urmărit

o apropiere de Germania, apoi aceasta nu s'ar realiza de cât numai, când Rusia va renunța la politica sa din acești din urmă ani. Visita dlui de Giers la Viena sperăm că va înlătura și încordarea ce există oare-cum între Rusia și Austria.

Ni se pare de prisos de a mai aminti — astfel își termină „Grenzbote“ aprecierile sale — că bunăvoința Rusiei nu poate să aibă nici o influință asupra relațiilor dintre Germania și Austria. Alianța ce există între amândoi împărății din Europa centrală — despre care ne credem datori a spune acum, că e făcută după toate regulile și formele și că e înscrisă într'un document — întemeindu-se pe trebuințele reciproce și întărită pe interesele ambelor puteri, este baza fundamentală permanentă a relațiilor din centrul Europei, pe care curinții evenimentelor zilnice nu o vor pute schimba întrun nimic.

La acestea rënduri „Neue freie Presse“ adaugă următoarele:

Ultimul număr al zăiarului „Grenzbote“ a făcut astăzi într'un mod oficios ceea ce nu s'a știut încă până acum; el a afirmat în chipul cel mai formal și fără cea mai mică rezervă, că există un arangement înscris, care regulează alianța dintre Austria și Germania.

De altă parte, „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ se ocupă cu cele zise de presa polonă asupra întâlnirii dlui de Giers cu principele de Bismarck, și observă că visita bărbatului rus de stat pare a nu fi tocmai plăcută foilor polone. Aceste zăiare se acceptau neapărat la complicațiuni și la intențiuni agresive din partea Rusiei, și „Gazetta Narodowa“ a enumerat deja unele simptome, care o umpleau de o bucurie sigură, adevăc construirea unui drum de fer dela Jabinek la Pinsk, concentrările de trupe la drumul de fer Varsovia-Viena, grămădirile de cavalerie, întăririle dela Varsovia, Kowno și Kiev — măsuri cari, după părerea zăiarului polon, au trebuit să deștepte speranța că Rusia se află în ajunul unui război cu unul din vecinii săi. După aceasta, „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ adaugă următoarele:

„Gazetta Narodowa“ nu se prea pricepe cum se pună întâlnirea dintre principele de Bismarck și d. de Giers în acord cu acele pregătiri războinice, dar în cele din urmă tot recunoaște că prin aceea călătorie a bărbatului rus de stat s'a avut în vedere menținerea pentru moment a păcii. Aceste declarațiuni ale foii polone nu sunt tocmai fără interes, căci ele ne

arată cu ce speranțe se nutresc partida insurecțională polonă și organele ei. Toată lumea dorește pacea, căci toată lumea are trebuință de pace — numai Polonii doresc un război și încă astfel, ceea ce este și mai caracteristic — ca el să se încingă tocmai în provinciile polone. „Rom.“

„Agonia Ungariei“.

Dăm articolul ce urmează după „Binele public“, care cu toate că are unele pasaje de tot pipărate și papricate, pe care noi nu le putem și nu voim a le subscrie, conține și adevăruri netăgăduite, din care domni scriitorii ai Maghiarilor, pentru sine și pentru publicul dumnealor, ar pute lua serioasă învățătură.

Eată ce zice articolul din „Binele public“:

„Poporul eroilor de gură, care până eri alaltă-eri nu voiau, nici mai mult nici mai puțin, de cât ca tot universul să fie unguresc, ați își face testamentul, își simte peirea, e în agonia mortii. „Egyetértés“ dela 2 Decemvre, într'o lungă dare de seamă asupra unei noue opere istorice, începe întâiu a suspină, apoi a sughița, în urmă îl înecă plânsul, și plânge curgându-i lacrimile și roae că zilele Ungariei sunt numărate. Ce rușine! Un popor, care a întrecut în eroism până și pe Don Quixot, care s'a bătut cu toate morile de vânt, un popor ca cel unguresc se peară! Mai curând am fi crezut că pere toată lumea, afară de Unguri.

E interesantă darea de seamă a lui „Egyetértés“ relativă la opera istorică intitulată „Frații noștri din Orient“, de Laszlo Mihaly. Ce are a face istorici ca Rotteck, Michelet, Duruy, Mommsen etc., pe lângă cei unguresci? Acestora nu le-ar fi trāsniț nici odată prin cap că locuitorii din ținuturile Siretului, Sucevei, Bistriței, partea cea mai mare din Bucovina și Moldova sunt Unguri romānizați. Așa istorie nu se poate învăța în ori-ce țeară, numai în Ungaria; trebuie să fi scăpat cine-va de curând din cămașa de forță ca Laszlo Mihaly și cei dela „Egyetértés“, ca să susțină că Moldovenii și Bucovenii sunt Unguri romānizați.

Să vedem ce zice autorul noiei opere și istoricii dela gazeta ungurescă

Zic că vechiul popor unguresc din numite ținuturi, cari n'a fost nici odată cucerit de alții, ați nu se mai vede pe acolo de cât sporadic; că fisionomia locuitorilor din acele părți, obiceiurile, datinele, îmbrăcăminte, numele de familie chiar amintesc originea ungurescă a lor, și că numai mai târziu și-au însușit esteriorul și limba romānească și încă cu sila.

Eată logică ungurescă, eată critică istorică ungurescă. Vechiul popor unguresc n'a fost nici odată cucerit de alții și cu toate acestea a fost supus unui proces de romānizare cu puterea! Cum, păcătoșii de Romāni au îndrāsniț ei a romāniza un popor valoros ca cel unguresc, necucerit de nimeni încă? Ba încă regimul și biserică l'a desbrăcat de naționalitate prin mijloacele cele mai de necrețut, au isgonit de prin sate și biserici pe popii și cântăreții unguresci! Și ca să șteargă ori ce aducere aminte de originea ungurescă, Romānii le-au impus Ungurilor ași schimba numele de familie, trāducând numele de botz al părinților în romānesce, impunând ori cărui ar fi pronunțat un cuvânt unguresc să plătească un husoș 1) și chiar și acum.

Ori ce am fi putut crede posibil în lumea aceasta, uumai existența unui întreg popor de nebuni, nu. Dar vędurăm și astă minune. Măne poi-măne vom ceti prin zăiarele unguresci că toate popoarele din Europa sunt Unguri, nemții, franțușiți, rusiți, greciți etc., că până și cei ce merg în fruntea turmelor de oi sunt Unguri, ceea ce nu ne-ar supăra de loc, dacă s'ar mărgini a susțină numai aceasta; astfel de ființe le lăsăm pe seamă-le să le maghiarizeze.

Înțelegem să fi susținut pamfletarii dela „Egyetértés“, cu autorul operei, că în vagabondarea lor prin părțile acestea, s'au oprit pe ici pe colea câte o sluguliță ungurescă și că trăind între Romāni a primit datinele, obiceiurile, limba acestora etc. Aceasta se mai potrivea. Dar a falsifica faptele istorice, e dovadă de cea mai mare sărăcie spirituală și prin urmare un popor, care susține așa ceva merită a fi dat la doică, dacă nu adăpostit în unele institute.

Dar să cetim mai departe în gazeta ungurescă.

Când — sunt căți va ani — regele Carol, pe atunci principe, a vizitat împreună cu un ministru Forrófalva, (Isvorenii?) s'a convins că mai fie-care sat din ținuturile amintite are nume unguresc, și când popa din numitul sat a cerut ajutor dela principe pentru bisericile unguresci, ministrul care l'însofia a zis că e sat romānesc, și că să pedepsească pe locuitorii de acolo, pentru ca susțin a fi unguri, a trimis armată sub pretext că sunt arme ascunse.

Acți trebuie să lăsăm gluma la o parte și să ne înțelegem. De sigur că acum căți-va ani a fost tocmai în timpul războiului romāno-ruso-turc. Autorul operei și aiurătorii dela „Egyetértés“ știu foarte bine — ba poate au

1) Cam 45 de bani

bisericile, pustiiră totul cu foc și sabie, încât, la 1073, arhiepiscopul scria că nici un diacon, nici un preot numai e în vestita odinioară biserică a Bulgarilor. Aceasta disoluțiune se manifesta în toate privirile. Theophylakt menționează de un apostat¹⁾ care neliniștea Mocoli, o parte a Ochridei. Un Bogomil trebuie să fi fost, fără îndoială. Numai puțin Dobromio, care adună la 1078 în Mesembria o gloată puternică de oaste. Un altul se mențină la Beljatowo, se căsătorii cu fiica unui cuman și părăduia după plac în Tracia. Nu e neverosimil că agresiunea armată a Bogomililor au înlesniț alipirea Croaților la Roma, precum pe de altă parte papa Grigorie VII, acordând coroana regală lui Zwonimir, s'a îndemnat la o cerere analogă și principele sârbesc Michail, un fiu al aceluși Stefan Vojslav, care s'a menținut în contra Romaeilor și care la 1053 au obținut titlul de

Protospatharios. Michail apare în adevăr în scrisoarea Papei ca rege slav, rex Slavorum, dar e recunoscut mai mult ca rege de fapt, decât legitim. El avea neînțelegeri cu arhiepiscopul din Spalato, în contra căruia favoriza pe episcopul din Ragusa. Acest din urmă avea fără îndoială să primească palliul, pe care Michail îl solicita pentru un arhiepiscop, ear' el însuși pretindea pentru sine în dar un steag ca acela, ce i se dăduse din partea Papei noului rege al Croației. Dar lucrurile începură curând să se clatine, căci Robert Guiscard, Duce vasal al Papei, încurse în imperiul romaeic, regatul Croației, se unii cu coroana Ungariei, sub Manoil Comnenul (1143—1181) stăpânirea romaeică se respândi învingătoare până la adriatică, Ungaria pare a se fi anexat pentru un timp oare-care la împărăția romaeică, ba chiar regele de „Tshechis“. 2) Vladislav din Boemia deveni vasal al imperatorului romaeic, carele credea a pute realiza unirea celor două împărății, aceluși german cu cel romaeic folo-

2) Cum scrie Kynamos.

sindu-se de cearta papei Alecsandru cu Frideric I.

Acți apare de odată în fruntea unor evenimente nouă o naționalitate care până atunci pare a nu fi avut o altă menire decât aceea de a fi călcată de-a călare pe Slavi, Bulgari, Romaci, Pecenegi, Cumanii.

Lumea slavilor de sud nu 'și mai avea pe atunci centrul lângă Dunăre, ci la Ochrida și în Dioclea sârbescă, pentru care s'a întemeiat arhiepiscopia din Antivari, care deveni chiar scaunul primatului sârbesc. Episcopii latine, cari dispărură mai în urmă 3) corespundeau cu populațiunea latină (română) a țermului. În lăuntru țării însă urmașii provincialilor romāni se prezintă sub formă de Vlachi, așezați în mijlocul Bulgarilor, încât orașele Ochrida, Prespal, Perlepe, Belgrad în Macedonia superioară se prezintă ca orașe vlacho-bulgare. 4) Încă în

1) Episcopatus Swarinensis, Polatinensis, Arvastinensis, Svacinensis, Dulcinensis, Sarcanenensis, Theiner, Vet—monum. I. și XIV.

4) Hopf. Griechenland p. 333.

suta a patrusprădecea locuiau în Cattaro, Antivari, Dulcigno, Svac, Scutari, Drivasto, Latini, în suta a douăsprădecea locuitorii din lăuntru Dalmăției vorbeau în adevăr slavonesce după Guilelm de Tyrus (1188), însă nu locuitorii din orașele de pe țermuri. Existau Vlachi înainte de toate în Thessalia, care se numea Marea-Vlachie μεγάλη Βλαχία; 5) o mică Vlachie era de cealaltă lature a Pindului, o Vlachie-Neagră în Moldova 6) apoi erau Vlachi în Rhodope, în Dobrogea, lângă Anchialis și Bizye 7), Ansbert, împăratul Frederic I. cunoașce în apropiere de Thessalonika o țeară roditoare, pe care o numesce Flachiam 8), Mai mult. El, care numesce pe marele Nemanja Mare Duce

5) Hopf p. 328—335.

6) l. c. pag. 61.

7) Jirecek p. 218. Serbii numeau despotatul Epirului Țeara Vlachioților, Rösler, Locuințele Romānilor în evul mēdiu p. 150 et sq.

8) Nicetas zice în mod espres că Vlachi trecură peste Istru și se aliară cu învecinați Skyți. Τὸν Ἰστρον διαπλαῖσάμενοι τοῖς ἐκ γειτόνων Σκυθαῖς προσέμειξαν p. 787.

1) a servo et apostata. Ep. LXIV. Trāducerea latină a scrisorilor lui Theophylakt la Baronius după un Codex vaticanic nu coincide însă în total cu scrisorile publicate în ediție separată.

fost chiar instigatori — că sălbătăcia ungurească era să se arete arama în acel timp, că descendenții lui Atila despre Moldova și procuraseră pe sub ascuns arme și fesuri turcesci și se pregăteau să dea năvală, ca tâlharii în Moldova, crezând că au de a face cu eroii lui Don Quixot. Probă despre aceasta sunt arestările cele multe ce s'au făcut de către guvernul unguresc și trupa imperială din Odorhei, care primise ordin a fi cu ochii deschiși; apoi fesurile confiscate și vândute la licitație chiar de autorități. Negreșit că guvernul român nu putea sta cu mâinile în sân, ci a trebuit să ia măsurile ce se iau cu ori ce bande de tâlhari, și fie siguri cei dela „Egyetértés” că toți câți ar fi trecut s'ar fi românizat pentru vecie.

Astfel stă lucrul, și mueraticii patrioți unguresci s'ar interesa mai bine de nenorocita de Ungaria, decât și-ar mai perde timpul înșirând la minciuni.

Relativ la satele unguresci din Moldova vom răspunde Ungurilor, că în partea vestică a Moldovei sunt Unguri; aceștia au fugit de sărăcie și suferințe trecând între Români, unde fie care se bucură de o viață mai dulce și mai pacinică. Că acești noi coloni, veniți în țările române, sunt siliți să se românizeze, nu de guvern și autorități ci de nevoie, să nu moară de foame și să nu fie siliți a se întoarce între frații lor mameluci, de care au fugit. Cât pentru noi Români am dori să n'avem în mijlocul nostru astfel de ciuruc.

Ce ar dice Români — continuă Egyetértés — ai căror deputați s'adună în Sibiu și se plâng înaintea Europei, dacă și la noi în scoală și în biserică ar fi oprită întrebuințarea limbii românești? Dacă nu s'ar primi la tribunale nici o petiție românească.

Aici ungurii și-au dat în petic ca țiganu. Ce sunt comitetele de maghiarizare, d-lor Unguri, și încă comitete sprijinite de guvern? Oare nu ținesc a ucide limba română? Ce sunt acele ordine ale guvernului, care opresc întrebuințarea în scoalele românești a ori cărei cărți, care ar cuprinde ceva din istoria Românilor? Ce însemnează maghiarizarea numelor nou-născuților? Nu vă rușinați a vă acoperi faptele de mameluci cu minciuni? În țeara românească pot slugile unguresci și

al Serbiei și Rasiciei (Crassiae), el, care distinge foarte bine Bulgari, Sârbi și Vlachi, numesce de-a dreptul *Blachi* pe întemeiatorii imperiului al doilea bulgar, care apare sub numele domniei Asanizilor; Petru, care se cheamă și Kalopetru, e domn al Vlachilor (dominus blachorum). Puterea lor, care se întemeia pe unirea Vlachilor cu Cumani, era la 1190 atât de mare, încât putură face împăratului Frederic I. propunerile cele mai mari în lupta în contra Romacilo; o oaste sârbească avea să se unească cu el și să ajute a cuceri Constantinopolul, iar Petru, care-și așezase deja pe frunte cerul de aur, după ce câștigase pentru el pe Bulgari, avea să devie prin împăratul german (allemanic) stăpânitor al Constantinopolului. Rösler în „Romänische Studien” are pe deplin cuvânt, când atribue o enormă consecvență hotărârii, pe care ar fi luat-o împăratul, căci poporul românesc care umplea pe atuncea partea dinlăuntru a tuturor provinciilor Traciei, Macedoniei, Thesaliei Moesiei, întrecea în număr și putere fizică pe poporul grecesc. Dar, trebuia să adoage, el nu era organizat, i lipseau înainte de toate centrele orășenesci, nu era unit nici politicesc, nici bisericesc, nici teritorial, ere pretutindenea și nicăiri și câștiga un simbur consistent totuși numai prin Bulgarii, trăitori în orașe.

(Va urma.)

toți rătăciții, care vin de pe acolo să se folosească limba până li se va strimba gura; niminea nu li împedică. Și apoi nu cumva că Români de sub coroana ungurească v'au găsit acolo? Ați uitat că la venirea voastră din sălbătăciile Asiei ați dat pept cu principii români din Transilvania, Marmureș, Banat și Crișană? Au dreptate deputații români să se plângă înaintea Europei, pentru că ați usurpat drepturile unui popor stăpân pe pământul, peste care ați v'atî întins ca o lepră. Ați pornit o goană demnă de niște barbari în contra a tot ce este românesc. Amenințați scoalele și bisericile cu închidere, ați eschis limba română de pe la autorități, așa că ați e dat în brânci pe ușa afară ori care nenorocit de Român ar îndrăzni să prezinte o petiție scrisă în limba română. În ori ce adunare cât de nevinovată a Românilor, poliția e nelipsită, căci păcatele ce comiteți vă mușcă de inimă și nu vedeți în fanatismul cel orb de cât comploturi, spioni etc.

Să cinstim dreptul de a se administra de sine fie care națiune, diceți domnilor dela „Egyetértés.” Ați ajuns în fine să vă palmuiți cu propriile voastre fapte. Dați altora povețe, pe care nu le urmați. Pentru ce nu cinstiți dreptul Românilor de a se administra de sine? Au doar atâtea milioane de Români de sub coroana ungurească nu sunt vrednici a se administra de sine, și pretindeți ca slugăria ungurească din România — căci alții Unguri nu sunt — să aibă guvern, administrație proprie etc? Chemați în patrie, cum diceți, aveți pusta Ungariei, împopulați-o, scăpați pe sama acelei țări. Dar mult ne temem că vă vor da cu tifla, preferind a se româniza de bună voie ceia-ce am preferi să nu fie, căci nu ne face nici o onoare.

Atât de slabi ați ajuns, Don Quixotilor, în cât să considerați slugăria din România, ca ultima speranță a Ungariei? Unde rămân îngâmfările că ne aruncați în Dunăre? Sărmani Unguri! Vă vedeți peirea ce v'atî pregătit-o prin barbarele voastre fapte. Vă plângeți că sunteți *isolați între popoarele lumii, că n'aveți rudeni de cât pe Turcii, că aveți numai frați în Orient, adică slugăria de aici și că nu trebuie să se peardă în țări străine.*

Bieții patrioți Unguri își trag clopotele a moarte, plâng cu șiroae de lacrimi că ultima lor speranță, fraților din Orient, slugăria din România se perde. Serman popor, te compătimim, pentru că ți recunosci că faptele tale barbare au scârbit pe toate popoarele Europei, care te au părăsit cu toate că ai trimis colportori prin toate statele să te înalțe, — recunosci că n'ai de cât rudeni, adică pe Turci, cari mâne poimâne vor trece în vechia patrie; deci pregătește-te să însoțesci; nici tu pentru Europa, nici Europa pentru tine.

Varietăți.

* **Îndreptare** În Nrul 137 al „Telegrafului Roman” în traducerea articolului intitulat „Între Marmăția și Sibiu” s'au străcurat unele erori. Aceste erori sunt: în rândul 8 dela început „dar” în loc de „doar”; în rândul al 9-a dela început; „Nu vom:” în loc de „nu „ved” nici pe mulții funcționari”; în rândul al cincilea de jos în sus, și „să nu ne mărginim” în loc de „**Să nu ne amăgim**” din alinea a doua de pe fața a doua.

* (Avansament nou) în armata permanentă pune în perspectivă „Armeblatt”. Avansamentul stă în legătură cu reorganizațiunea armatei.

* (Înmormântarea) reposatului Aug. Horsia a avut loc numai Joi dimineața la 10 oare în cimiteriul bi-

sericeii gr. catolice din suburbiul de jos. Prohodul s'a celebrat în biserică gr. cat. la care au fost de față un număr frumos din inteligența română de aici. Dl protopr. Rusu, pontificantele ceremoniei religioase, a rostit un discurs funebral în biserică, eară la mormânt a rostit alt discurs dl. G. Baritiu.

* (Postal.) Direcțiunea reg. a postelor din Sibiu publică: De oare ce comunicațiunea de transporturi de pachete din toate părțile transilvane nu se mai poate învinge cu trenurile de persoane Nr. 203 și 204, dela 5 Decemvre n. începând se vor folosi pentru acest fel de transport și trenurile de poveri Nr. 268/288 și 281/261 care comunică pe linia Brașov-Cluj, apoi în legătură cu aceste trenurile Nr. 1063—1064 pe linia Cucerdea — M. Oșorheiu, mai departe trenurile Nr. 1083—1084 pe linia Sibiu — Copșa mică.

Aceasta se publică cu adausul, că dela ziua amintită cu trenurile de persoane se vor transporta numai epistole, bani și trâmiteri esprese. Pachete mai mari se transportă numai cu trenurile susindicate.

* (Comitetul societății academice) „România Jună” are onoarea a aduce la cunoscință Onoratului Public român că în curând va apărea Almanachul său care pe lângă mai multe scrieri ale celor mai illustri români va conține și o Alegorie de Augusta noastră scriitoare „Carmen Sylva.” Apelăm la marinosul sprigin al Publicului român, căci venițul curat al acestei publicității este merit pentru „România Jună.”

În curând vom avea onoare a trimite Listele de abonament.

Viena, în 6 Decemvre 1882.

Pentru comitet:

Popasu.

I. T. Mera,
secretar.

* (Frații Siamezi din Marmăția). Inteligentul cetitor va pricepe, că voim să vorbim despre „Măriele lor patriotice” Mihálka Laczi și Vincz Gyula. Pe mulți poate fi va interesa a ști, că vestitul Mihálka n'a absolvat decât numai patru clase gimnasiale după sistema veche, și că nici nu scie scrie și ceti și vorbesce foarte rău românesc. Vincz Gyula posedă o calificațiune mai superioară el a absolvat toate opt clase gimnasiale în Beiuș. Pe la 1860 s'a plimbat prin stradele Beiușului în constum national românesc; erau trei îmbrăcați asemenea și și-au făcut vizitele pe la casele românești. — Mihálka nn poate ave mândria și ambițiune națională, dacă nu și-a dat nici măcar atâta osteneală, ca să învețe să scrie și să cetească bine românesc. Cât pentru Vincz Gyula se vede, că de odată cu vestmintele și-a desbrăcat și mândria națională. Pe cet scim noi edițiunea maghiară a memorandumului român nu era încă gata pre când s'a ținut „epocala conferința patriotică” din Sigetul Marmăției. Constatăm prin urmare că „mult meritatul vice-comite Michalka când a ținut vorbirea fulminantă, prin care a condamnat memorandumul român nici nu putea să scie ce conține acest memorandum, de oare ce n'a fost în stare să cetească și să priceapă edițiunea română a lui. Și totuși nu se rușinează cavalerii dela „Pesti Napló” de a lauda fapta fraților Siamezi cu suflul solgăbiresc: Michalka Laczi și Vincz Gyula.

„Gaz. Tr.”

* (Deputațiune) de Maghiari-Ciangăi a sosit în zilele aceste la Szegedin. pentru ca să se înțeleagă cu comisarul guvernului asupra modalității colonisării Ciangăilor în Ungaria. Deputațiunea s'a dus apoi la Budapesta, unde a fost primită în audiență de Maj. Sa și de ministrii.

* Louis Blanc cunoscutul socialist politic francez, a murit în 6 Decembre n. la Connes.

* (Foc.) Dela Rêhëu ni se scrie: În noaptea din 17—18 l. c. la 10 oare s'au alarmat locuitorii de aicea prin strigarea înfricoșată „foc” și deșteptându-se oamenii din somnul prim, cu spaimă mare vedea că comuna întreagă era așa de iluminată ca într-o ziua de vară frumoasă; — focul ardea tocmai în mijlocul comunei în edificiile parochului Ioan Goța. — De vre-o doi ani și-a clădit par. Goța o sură frumoasă cu grajduri și ferdelă, toate din material solid acoperindu-le cu țigle — era edificiul economic dintre cele mai frumoase din comuna întreagă, — mai frumos le sta chiar acuma înaintea focului că era pline de nutreț și (de otavă;) — din sus de șură spre apus mai avea par. Goța și vre-o două grămeși mari de paie, — foi de cucuruz etc. — dară elementul nesațios într'o oară a prefăcut toate acestea în cenușă, nici o țigla n'au scăpat întreagă. — Părintele Goța, — ce e drept, ca un om inteligent — au asigurat edificiile sale la Institutul „Transilvania” însă numai cu o sumă bagatelă, ca să nu plătească premiu mare, și numai că știindu-se asigurat, contra focului, era mai liniscit, nu putea cugeta însă, că și șura sa cea frumoasă bine acoperită și infundată poate să fie vredată prada focului, — și iată s'a întâmplat chiar la densusul, — focul s'a aprins dinlăuntru, din care cauză nu se poate ști. —

Acuma a rămas cu vitele sale sub ceriul liber, fără o mână de nutreț, în timp de iarnă, — avisat singur numai la ajutoriu altora — din partea Institutului „Transilvania” nu s'a făcut până astăzi nici liquitațiune, — deși îndată s'a încunoscințat prin agentul local — și așa până la despăgubirea mai are încă a aștepta. — După estimațiunea oficioasă a suferit o pagubă de 820 fl. și din acestea va mai ave și alte subtrageri. —

Sub astfel de împregiurări triste, — mi iau voie în numele nenorocitului paroch Ioan Goța, a apela la humanitatea poporului binefăcătoriu — la stimații săi confrăți adică la domnii parochi gr. or. din Transilvania în special la cei cu stare materială mai bună — a colecta și a contribui singuri spre alinarea soartei nenorocitului paroch Ioan Goța, — din apropiere, cel mai patriot ajutoriu ar fi nutreț pentru vite și lemne de clădit. —

Colectele incurse să se adreseze la subsemnatul. care predându-le respectivului paroch se vor cuita cu mulțămită în Jurnalele publice. —

Ioan Oncescu m. p.
not. cercual.

* (Ape mari) se signalizează și dela Panciova.

Și din afară de monarchie se telegrafează că Rinul, Necarul, Mainul, și Mosela amenință de nou cu esundări.

* (Timpul). Earna, despre care făcuserăm amintire în Nr. 137 a dispărut. Sântem eară în timp primăveratec. Ați noapte a plouat. Ați se vede că vom ave earăși și cu soare.

PATREA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Bibliografie.

Gramatica română tractată din bucăți de cetire de Vasile Mândreanu.

Partea I. Lugoș. 1882. 160 pagini în 8°. (Încehere.)

Închipuindu-ne cartea de față în mâna învățătorului, autorul nu cere dela dînsul, decât să se pregătească

pentru prelegerile sale. Pentru împărțirea materiei servește planul de lecțiuni ce se află la începutul cărții și care, preschimbând lecțiunile nouă cu recapitulațiuni, repetițiuni și teme grijese de întipărire și esercitare cuvenită. Ar fi fost de dorit, ca luna lui Iunie dela sfârșitul anului al treilea să fie servit numai pentru repetiția generală a materiei de peste an în loc de a grămădi repetițiunea materiei întregi pe cele trei luni din urmă ale anului al 4-lea.

Pentru orientarea scolarului, întipărirea și esercitarea celor învățate autorul a tipărit și un estras mai scurt, tot cu acel titlu, dară menit a ajunge în mâna scolarului din anul al 3-lea și al 4-lea de școală. Acest estras conține bucățile de cetire, aflătoare în gramatică, precum și pe scurt toate rezultatele dobândite pe calea inducțiunii. În el află copilul toate definițiunile, temele, formele și regulile gramaticale, învățate în școală sub conducerea învățătorului și poate servi ca îndreptar și ajutor la repetițiuni și ocupațiuni în școală și acasă.

Revenim asupra unor observări din Nrul 8 a. c. al „Școlii practice“ din Năsăud, privitor la gramatica dlui Mândreanu.

În sistemul ori-cărei științe deosebim trei lucruri: Principiile, metoda și problema. În sistemul elementar (aplicat la gramatică) formele limbii sunt principiile, dela care mănecăm; inducțiunea este metoda și regulile ortografice ori gramaticale constituiesc problema, care trebuie să o resolvăm. Pentru ca regulile abstrase să aibă valoare generală, inducțiunea nu deducțiunea cum se dă în „Școala practică“, căci regulile generale (nu se „deduc“ nici când) trebuie să porcedă dela forme de limbă analoage și cât se poate de multe. Bine dăce observarea din „Școala practică“ că bucățile de cetire pre lângă clasicitatea formei, de care nu se pot dispensa, nu pot satisface tot odată și esigențelor unei inducțiuni temeinice. Aceasta a recunoscut-o și autorul, căci la predare în mai multe cazuri porcedea dela dăcere independente de bucățile de cetire. Inducțiunea se va întemeia mai bine dacă va porcedea dela dăcere alese anume spre scopul acesta, eară bucățile de cetire se contribuie cu exemplele lor la esercitarea celor învățate. Eată un punct, în care ne unim cu „Școala practică“ și asupra căruia atragem atențiunea dlui Mândreanu cu ocaziunea unei ediții nouă.

Autorul nu începe cu dăcerea, după cum ar dori „Școala practică“, ci cu Substantivul. În aceasta privință îi dăm dreptate. Noțiunile gramaticale, cari formează problema gramaticii sunt între sine coordinate sau subordonate una alteia. Metoda elementar cere, ca să le abstragem pe rând după gradul lor de generalitate începând cu cele mai speciale și sfârșind cu cele mai generale. Acest precept metodic are să se observe nu numai la o lecțiune în parte, ci întreaga materie trebuie rânduită așa, ca fie-care abstracțiune următoare să ducă elevul gradatim la rezultate tot mai generale. Cartea dlui Mândreanu începe cu noțiunea substantivului și sfârșese cu definițiunea gramaticii. Ea începe cu noțiunea cea mai specială și sfârșese cu cea mai generală. A începe cu dăcerea înseamnă a abstrage mai întâi noțiunile despre subiect, predicat etc. și mai târziu a forma noțiunile despre substantiv, adiectiv etc. Subiectul este însă o noțiune supraordinată substantivului adică mai generală decât substantiv, pronume, numeral etc. prin urmare subiectul nu se poate abstrage înaintea

substantivului. Tot așa și cu predicatul atributul și complimentul. Din acestea se vede, că dăcerea ca atare nu poate forma problema îndată la început. Ori cine înțelege, că a începe cu o noțiune mai generală, a veni apoi cu una mai specială, după aceea poate eară cu una mai generală și a. m. d. nu înseamnă a clădi un sistem de cunoștințe bine organizate. Materia trebuie aranjată așa ca noțiunile premergătoare să poată servi de principii pentru inducțiunea noțiunilor următoare. O carte elementară trebuie să aibă în vedere acest postulat, dacă e ca să i se atribue valoare metodică.

Se va mira toată lumea, că dăm autorului dreptate, de vreme ce și Dsa tractând despre substantiv, începe cu dăcerea „Cănele lacom latră“ (A se vedea pag. 5 (În dăcerea aceasta vorba „cănele“ representă principiul, eară noțiunea substantivului constituie problema inducțiunii. Dăcerea în locul acesta nu este scop, ci mijloc la scop. Ea devine scop abia la pag. 29 „Leul este rege“ unde e vorba de dăcere ca atare. Copilul fără de a ști ce este o dăcere află definițiunea substantivului.

Înțelegem, că dăcerea are să premeargă adverbului. Adverbul, de și e parte a vorbirei ca și substantivul, adiectivul etc., representă o noțiune, care se poate abstrage numai din rolul ce-l are în dăcere. Nuanța fină, prin care se deosebesce de adiectiv, isvoresce numai din determinarea ce o dă predicatului. Aceasta arată și numele lui: adverbium. Abstragerea noțiunii despre substantiv, însă n'are trebuință nici de subiect nici de predicat pentru a fi înțeleasă prin urmare poate și trebuie să se premeargă. Cine voese să afle pentru ce trebuie substantivul să premeargă dăcerei, acela să cerce definițiunea dăcerei, (A se vedea pag. 30) fără ca să se folosească de definițiunea substantivului.

La statorirea rândului între noțiunile cari nu stau în raport de subordinațiune cari sunt prin urmare mai mult sau mai puțin coordinate, avem să urmăim după principiul didactic dela ușor la greu. Din cauza aceasta nu suntem de părerea autorului, care tractează articolul declinațiunea și pronumele îndată după substantiv și înainte de adiectiv. Deosebirea fină ce există între substantivul articulat și cel nearticulat presupune un grad mai dezvoltat al „simțului limbii“. Copilul poate cunoaște că un substantiv e articulat aflând adausul ce-l capătă; dară deosebirea va rămânea numai mecanică căci cea înțeleșuală nu o simte, fiind prea fină pentru a fi tractată deja în lecțiunea a 5-a. Întrădăver, articolul este o nuanță gramaticală atât de fină, încât dintre toate părțile vorbirei numai adverbul îi poate face concurență. Tot din acest motiv am vedea bucuros, atât pronumele cât și declinațiunea, puse după adiectiv.

Privind la detaurarea cărții, metoda desemintit, pe lângă puține excepțiuni, îl vedem aplicat cu o perseveranță și consecuență laudabilă. Scopul șirurilor de față nu este a înșira neajunsurile mărunțele, cari, suntem siguri, nu vor scăpa din vederea autorului cu ocaziunea unei alte ediții; am voit însă a ne întreține asupra metodului în punctele cele mai cardinale și a arăta cărții interesul ce-l datorim și care îl merită.

Alcătuim pe temeiul metodului elementar bine înțeles și înzestrată cu toate înlesnirile atât pentru învățător, cât și pentru scolar, gramatica dlui Mândreanu presintă o lucrare emina-minte practică a cărei valoare nu este a se căuta în minuțiositatea definițiunilor și în adâncimea cercetărilor (de care învățământul primar trebuie

să se feriască), ci în modul simplu de predare și în cuprinderea chiară și lămurită a principiilor, dela care mănecă și a scopului spre care năsuește. Îi dorim lățirea edițiunii și mai perfecționate și cât se poate de multe.

Stefan Velovan.

Bursa de Viena și Pesta

Din 7 Decemvre n. 1882.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	118.80	118.80
Renta de aur ung. de 4%	85.60	85.60
Renta ung. de hârtie	84.75	84.70
Împrumutul drumurilor de fer ung.	134.—	134.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	89.—	89.—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung.	110.—	109.50
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient ung.	93.75	93.75
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	98.—	98.25
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorfire	95.75	95.50
Obligațiuni urbariale temeșane	97.—	96.—
Obligațiuni urb. temeș. cu clausulă de sorfire	94.50	95.50
Obligațiuni urbariale transilvane	98.—	98.50
Obligațiuni urbariale croato-slavo-voice	99.—	98.50
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decime de vin	—	96.50
Sorși unguresci cu premii	116.75	117.50
Sorși de regulara Tisei	108.90	109.—
Datorie de stat austriacă în hârtie	76.55	76.50
Datorie de stat anstr. în argint	77.25	77.25
Renta de aur austriacă	94.50	94.25
Sorși de stat dela 1860	129.75	129.30
Acțiuni de bancă austro-ung.	825.—	825.—
Acțiuni de bancă de credit ung.	281.50	281.50
Acțiuni de credit austr.	290.80	290.30
London (pe polița de trei luni)	119.—	119.—
Serisuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.—
Argint	—	—
Galbin	5.64	5.64
Napoleon	9.46	9.47
100 marce nemțesci	58.85	58.40

[308]

1—3

CONCURS.

Devenind vacant postul de învățător la școala comunală elementară, cu limba învățământului română-maghiară, acela este de a se umplă.

Emolumentele acestui post sunt:

1. 300 fl. v. a., — trei sute florini val. aust., salariu anual solvit în rate lunare anticipative.

2. 12—doisprezece metri cubici de lemne.

3. Cuartir elegant cu grădină de legumi.

Condițiunile sânt:

Documentele despre stare și profesiune.

2. Documentele despre studiile absolvite.

3. Atestatul de calificățiune.

4. Documentul despre posesiunea limbei maghiare.

5. Documentul despre aplicațiunea de până aci.

Recursele construite și timbrate regulat, adresate către înaltul ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică, sânt de a se trimite „comitetului administrativ al comitatului Caraș-Severin în Lugoj până în 31 Decemvre a. c. st. nou.

Se notifică însă că învățătorul denumit are să împlinescă și datorințele de cantor; precum și împregiurarea, că recursele construite fals nu se vor lua în considerare.

Topletz (lângă Orșova) în 5 Decemvre 1882.

Consiliul școlastic.

Petru Popescu m./p., Ioane Bacilla m./p., jude com. not. consil.

Nr. 147.

[309] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunii parohiale dela Sereca, protopresbiteratul Orăștiei clasa III-a, se escrie a 3-oară concurs cu termen de 30 de zile dela I-ma publicare în jurnalul „Telegraful Roman.“

Emolumentele sânt acestea:

1. din casa alodială anuatim 100 fl. v. a.

2. dela 70 familii câte una ferdelă veche de 21 cupe vechi cucuruz

sfărmit, eară dela văduve jumătate și una și de lucru.

3. Lemne de foc din pădurea comunei.

4. Venitul stolaru statorit în sinodul parohial.

Toate acestea aduc un venit anual de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa această parochie au ași asterne petițiunile lor provădute cu documentele prescrie de statutul organic și regulamentul congresului pentru parochii din 1878 oficiului protopresbiterat gr. or., din Orăștie.

Orăștie în 20 Noemvre 1882.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolau Popovici m. p., ppresbiter.

Nr. 97.

[310] 1—3

CONCURS.

Încuviințându-se din partea Venerabilului consistoriu arhidieceșan înstituirea unui capelan lângă bătrânul paroch și administrator protopresbiterat, Ioan Buzdug în comuna Borgoșoseni, — pentru ocuparea acestui post se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman.“

Venitele împreunate cu acest post sânt:

a) dela 120 familii a 1 fl., 120 fl.

b) din toate venitele stolare 130 fl.

Suma 250 fl. a. v.

Doritorii de a ocupa acest post, au de ași trimite petițiunile lor înstruite în sensul statutului organic, și al regulamentului congresual pentru parochii, la subscrișul până la timpul indicat.

Borgoșoseni în 25 Noemvre 1882.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Buzdug m. p., adm. ppresbiterat.

Nr. 172.

[307] 2—3

CONCURS.

Devenind stațiunea de paroch de clasa a III din Viștea inferioară, protopresbiteratul Avrighului, vacantă, spre întregirea aceleia se escrie prin aceasta concurs până la 25 Decemvre 1882 pe lângă următoarele

Emolumente:

1) Una și de lucru de 180 case, care nefăcându-se se plătescu cu 40 cr.

2. Folosirea cimiteriului bisericeii cu pomelul din trînsul.

3. Un agru de 2 ferdele.

4. Celelalte venite ale epitrafirului crescute mai considerabil de cum au fost până acuma, care toate dau un venit în bani de 312 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch vor avea ași asterne suplicile sale, instruate cu documentele recerute de statutul organic, regulamentul pentru parochii până la terminul susindicat subscrișului oficiu protopresbiterat în Avrig.

Avrig 6 Noemvre 1882.

În conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Macsim m. p., adm. ppresb.

Citațiune edictală.

Elena născută Dragodan, carea de mai mulți ani a părășit cu necredință pre bărbatul ei legitim, Moise Vrăjitoriu, cancelist în pensiune din Caransebeș, și pribegeste prin România, se citează prin aceasta oficios, ca dela 1-a publicare până în 3 luni de zile să se prezenteze la forul matrimonial de I-a instanță, adică, înainte șcaunului protopresbiterat gr. or. Caransebeș, căci la din contră se va petrața cauza divorțului ei, și fără de dănsa conform § 123 din regulamentul procedurii jud. în cauze matrimoniale.

Caransebeș în 20 August 1882.

Nicolae Andreieviciu m. p., protopresb. ca președ. Șcaun preot gr. or.